

PORT ROYAL (Βασιλικὸς λιμὴν)

Καθ' ὃν χρόνον ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία καὶ ἐν μέρει ὁ Vaugelas ἐκάνονίζον τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν γραμματικῶς, ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ Rambouillet προσεκτᾶτο τὴν χάριν καὶ τὴν κοσμιότητα αὐτῆς, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Port-Royal ὅπερ ἦτο «εἶδος ἐλευθέρως μονῆς, ἀγρὸς συνάμα καὶ σχολεῖον»¹ ἐλάβανε τὴν ἀρρενωπὴν αὐτῆς σταθερότητα καὶ δύναμιν.

Τὸ Port-Royal, λέγει ὁ Ἱστορικὸς αὐτοῦ,² εἰς οὗ τὴν λαμπράν καὶ ἐκτενῆ ἱστορίαν πρὸ παντὸς ἀνεδράμομεν, ὅπως ἀρυσθῶμεν τὰς εἰδήσεις, ἃς παρέχομεν περὶ τοῦ ἰδρύματος τούτου), πρῶτον ἐφήρμοσεν εἰς τὰς γλῶσσας καὶ τὴν γραμματικὴν φιλοσοφικὴν μέθοδον, μέθοδον γενικὴν καὶ λογικὴν. Κατέστη δὲ περιώνυμον τόσον διὰ τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ περιπετείας, ὅσον καὶ τὴν φιλολογικὴν ἐπίδρασιν.

Ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτοῦ, εἰς τῶν πρῶτων ἐξόχων ἀνδρῶν τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, ὁ Πασχάλ, ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ὑψίστην περιωπὴν τῆς ἑαυτοῦ μεγαλonoίας καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἀρνὼλ ὁ Νικὼλ, ὁ Σασὺ καὶ οἱ ὅμοιοι τούτοις. Ἐκεῖ ὑπὸ τὰ σκιερὰ φυλλώματα τοῦ ἱεροῦ ἐνδιαίτηματος, ἐξηγέρθη ἡ ποιητικὴ φαντασία τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἑσθῆρ καὶ τῆς Γοθολίας.

Ἡ ὕδρις τοῦ γυναικείου μοναστηρίου Port-Royal, ἐξ λεύγας περίπου μακρὰν τῶν Παρισίων, πρὸς δυσμὰς κειμένου, ἀνέρχεται εἰς τὸ ἔτος 1204. Ἰδρύθη δὲ ὑπὸ τῆς Μαθίλδης de Carlande, συζύγου τοῦ Μουτμορενοῦ-Μερλὺ ἕνεκα τῆς εὐτυχῆς ἐπανόδου αὐτοῦ ἐκ τῆς Δ' σταυροφορίας. Λέγεται ὅτι ἐκλήθη Βασιλικὸς Λιμὴν, διότι ὁ βασιλεὺς Φίλιππος Αὐγουστος, ἐπὶ πολὺ πλανηθεὶς ποτὲ ἐν τῷ δάσει, εὔρεν ἄσολον ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔνθα καὶ ὕδρυσεν τὸ μοναστήριον. Τοῦτο δὲν εἶνε μῦθος βεβαίως, ἀλλ', ὡς λέγει ὁ Βολταῖρος,

Souvent un peu de vérité

Se mêle au plus grossier mensonge³

Πιθανώτερα φαίνεται ἡ ἐτυμολογία τοῦ ἀββᾶ de Baif, διατεινομένου ὅτι τὸ μέρος ἐνθα ἐκτίσθη τὸ μοναστήριον τὸ ἐν ταῖς ἀρχαιοτέροις γεωγραφικοῖς πίναξιν καλούμενον Parrois προέρχεται ἐκ τῆς λέξεως Porra ἢ Borra, σημαίνουσης, ἐν τῇ μέσῃ λατινικῇ, κοιλάδα τελατωδὴ, ὡς ἦτο πράγματι ἡ κατάστασις τοῦ μέρους ἐκείνου, ὅπως πολὺ βραδύτερον ἔλαβε τὴν προσωπομίαν Port-Boyal, (Portu-Regio).

Τὸ ἀρχαῖον Port-Boyal ἦτο ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Ἀγ. Λουδοβίκου, ἀλλ' οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Ἀγγλῶν

κατὰ τὴν ΙΔ' καὶ ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα καὶ οἱ θρησκευτικοὶ κατὰ τὴν ΙΣΤ'. ἐπήνεγκον τὴν διάλυσιν τῆς μονῆς.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος (1608) ἡ μονὴ αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας Ἀρνὼλ. Ἀναμορφωθείσα δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς, θυγατρὸς τοῦ Ἀντωνίου Ἀρνὼλ, τοῦ περιβοήτου δικηγόρου τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν τῷ 1594, ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῆς. Πέντε ἀδελφαί, ἕξ ἀνεψιὰ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐγένετο ὑποτακτικαὶ τῆς.

Ἡ μήτηρ Ἀγγελικὴ Ἀρνὼλ λαβοῦσα τὸ σχῆμα ἐν ἡλικίᾳ ἑπτὰ ἐτῶν καὶ τὴν ἡγουμένην ἐν ἡλικίᾳ ἑνδεκα¹ διεκρίθη τόσον διὰ τὸ πνεῦμα αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τὰς ἀρετάς τῆς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1661 ἀφοῦ ἔγραψε περὶ τῶν καταδιώξεων, ἃς ὑπέστησαν αἱ ἀδελφαί.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ μήτηρ Ἀγγελικὴ συνελάβανε τὴν ἰδέαν τῆς ἀναμορφώσεως τῆς μονῆς, δύο ἄνδρες νέοι ὁ Ἰάνσεκος καὶ ὁ Ἀββᾶς Saint-Lyran, ἐλθόντες εἰς Παρίσιους (1611) πρὸς τελείωσιν τῆς σπουδῆς των, συνεδέθησαν διὰ στενωπάτης φιλίας. Εὐρίσκοντες δὲ ὅτι οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν δουλικῶς ἠκολούθουν τὰς παραδόσεις τῶν σχολαστικῶν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχαιότητα ἀνατρέχοντες εἰς αὐτὰς τὰς πηγὰς. Εἰς τὴν συνάντησιν τοῦ ἔργου τῆς ἀδελφῆς Ἀγγελικῆς, καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Saint-Lyran ὀφείλεται τὸ Port-Royal τῶν καλογραφῶν καὶ τὸ Port-Royal τῶν ἐρημιτῶν, διότι τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποβῇ ἀναχωρητήριον ἀληθινῶν σοφῶν, οἵτινες καταλιπόντες τὴν δόξαν τοῦ κόσμου ἔζων ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἐρημίται δι' ὃ ἀπεκάλεσαν αὐτοὺς «Πατέρας τῆς Ἐρήμου» ἢ «Ἐρημίτας τοῦ Port Royal».

Τὸ μεταρρυθμισθὲν μοναστήριον, ἐντὸς μικροῦ χρόνου κατέστη ἀνεπαρκὲς εἰς τὰς ἀδελφὰς, ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένας, δι' ὃ ἀπεφασίσθη νὰ ζητήσωσιν ἐν Παρίσιος οἶκημα, ὅπερ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράρτημα. Τοῦτο καὶ ἐγένετο· τῷ 1626 ἡγοράσθη τοιοῦτον, κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ προαστείου Ἀγ. Ἰακώβου, ὅπερ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἐξοχή, αἱ δὲ ἀδελφαί, ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῷ, καταλιποῦσαι εἰς τὴν παλαιὰν μονὴν ἐκκλησιάρχην τινὰ μόνον. Τὸ νέον Port-Royal ἐπικληθὲν τῶν Παρισίων πρὸς διαστολὴν τοῦ Port-Royal τῶν Ἀγγλῶν, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς ἐγένετο ὅλως ἀνεξάρτητος μονὴ καὶ πλείεστας ἄλλας ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις ἔλαβεν· ἡ διεύθυνσις δὲ αὐτοῦ ἀνετέθη τῆς Sant Cyran.

Μία τῶν ἀδελφῶν τῆς μητρὸς Ἀγγελικῆς, ἡ Αἰκατερίνη Ἀρνὰλ, χωρισθεῖσα ἀπὸ τοῦ συζύγου τῆς Ἰσαὰκ le Maistre, ἔζη, ὡς ἁγία, παρὰ τῇ ἑαυτῆς μητρὶ μετὰ τῶν πέντε τέκνων

1) La Vallée, Histoire de Français t. 11. p 174.

2) Sainte-Beuve-Port-Royal 5 vol.

3) Πολλάκις μικρὰ ἀλήθεια συγκεράννυται μετὰ παχυλότητος ψεύδους.

1. Mémoires pour servir à l'histoire de Port-Royal, 3 vol. Utrecht.

της, συνεχῶς δὲ ἐπεσκέπτετο τὸ Port-Royal τῶν Ἀγρῶν μετὰ τὴν μετástασιν δὲ αὐτοῦ εἰς Παρισίους δὲν τὸ ἐγκατέλειπε πλέον. Ὁ πρωτότοκος αὐτῆς υἱὸς Ἀντώνιος **le Maistre** (προφ. **Maitre**) ἐνδοξος ἤδη ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἑτῶς ἐν τῷ βήματι τοῦ δικαστηρίου καταλιπὼν τὴν δόξαν ἐρίφηθι εἰς τοὺς πόδας τοῦ **Saint Cyran**, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸν δεχθῇ ὡς μετανοοῦντα. Αὕτη δὲ ἦτο καὶ ἡ ἐνθερμος εὐχὴ τῆς μητρός του. Ὁ **Saint Cyran** κατοικῶν πλησίον τῆς μονῆς, παρεχώρησεν αὐτῷ μέρος τοῦ οἰκήματός του, ἀλλ' ἡ ἀπότομος μεταβολὴ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐβλάψε τὴν υγίαν του, διὸ ἡ μήτηρ του ἠναγκάσθη νὰ οἰκοδομήσῃ παρὰ τὴν μονὴν ἐνδιαίτημα ἴδιον, κινηθεῖα εἰς τοῦτο πρὸ παντὸς ὅπως προσελκύσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς υἱοὺς της.

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ δικαστήριον ἀρξάμενον τῶν ἐργασιῶν του μάτην ἐζήτει τὸν **Le Maistre**, περὶ οὗ διάφορα ἐθυρλοῦντο. Ὁ νεαρὸς δικηγόρος ἔγραψε τότε πρὸς τοὺς ἀρμοδίους τὴν σταθερὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν καὶ ἐγένετο ὁ πρῶτος **Πατὴρ** τοῦ Port-Royal, ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ τῶν Ἑρημιτῶν. Εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Sericourt**, πρῶν ἀξιωματικός, ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα του, τούτοις δὲ ἠνώθησαν ὁ **Jingliu**, ὁ **Lancelot**, καὶ ὁ **Gaudun**, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα, περὶ ὃν ὁσημέραι συνηθοίετο χορεία ἐπιφανῶν μετανοούντων.

(ἔπεται συνέχεια)

ΦΥΛΛΙΣ

Διήγημα ὑπὸ Δ. Στάη.

(συνέχεια καὶ τέλος).

Ὁ υἱὸς τοῦ Θεσέως ἠρυθρίασε καὶ, παρατηρήσας τὸν γηραιὸν Βασιλέα παρακαλοῦντα αὐτὸν διὰ τοῦ ἱλαροῦ βλέμματός του νὰ φάγῃ ἀπὴντησεν:— Ἄ! ἔφαγα, ἔφαγα καὶ πολὺ μάλιστα.

— Ἄ, πολὺ! πόσον πολὺ ἔφαγες! Καὶ Πανδάρως ἐὰν ἦσο, δὲν θὰ ἔτρωγες τόσο πολὺ! μειδιῶσα καὶ βλέμματα ἀπαστράπτοντα ῥίπτουσα πρὸς τὸν Δημοφῶντα, εἶπεν ἡ Φυλλίς.

— Μήπως ἔπρεπε νὰ φάγω ἀμφοτέρας τὰς μερίδας;

— Βεβαίως.

— Ἀλλὰ σὺ οὐδὲ τὴν μίαν ἔφαγες.

— Οὐδέτερος ἐξ ἡμῶν ἔφαγε, οὔτε ὁ Δημοφῶν οὔτε σὺ, Φυλλίς. Τοῦτο γνωρίζω καὶ τοῦτο λέγω, εἶπεν ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος.

Ἀμφοτέροι ἐρυθρίασαντες, εἰσῆλθον.

— Ἄς προσέλθωσιν οἱ οἰνοχόοι! εἶπε μετ' ὀλίγον ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀμέσως δύο ἀνθηροὶ καὶ εὐγενεῖς παῖδες, ἐνδόξων γονέων τέκνα, προσῆλθον εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένοι καὶ στήσαντες

ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης πολὺτιμον ἀργυροῦν κρατῆρα, ἀνέμιζαν ἐν αὐτῷ Λέσθιον παλαιὸν οἶνον μεθ' ὕδατος.

Τὰ κύπελλα ἐπληρώθησαν καὶ ὁ Σιθὼν, λαβὼν χρυσὴν κύλικα προέπιε τὴν εἰς τὸν Δία ἀφιερωμένην πρῶτον, ἀκολούθως ὑπὲρ τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ὑπὲρ Διὸς τοῦ Σωτῆρος.

Ἀπαξ ἄφ' οὗ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ πότου, τὰ κύπελλα ἤρχισαν νὰ πληρῶνται ὑπὸ τῶν δύο οἰνοχόων καὶ νὰ κενῶνται ὑπὸ τῶν ὁμοτραπέζων.

Πάντες προέπιον κατὰ σειρὰν ὑπὲρ τοῦ Δημοφῶντος ἐκτὸς τῆς Φυλλίδος.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ σειρὰ αὐτῆς, ἐγερθεῖσα, καὶ κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα ὠραίαν κύλικα, εἶπε πρὸς τὸν ἀπέναντι αὐτῆς Δημοφῶντα, ἀτενίζουσα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον.

— Δὲν εἶμαι γέρων πολὺς οὔτε γραῦς πολυειδήμων, ἵνα σοὶ εὐχηθῶ ὀριστικῶς, ὅ,τι νομίζω καλὸν καὶ ὅ,τι ἡ πεῖρα μ' ἐδίδαξε. Εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς εἶμαι εἰσέτι νεαρά. Σοὶ εὐχομαι λοιπὸν ὅ,τι ἐπιθυμεῖς, ἄφ' οὗ μάλιστα εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν δύνασαι νὰ ἐπιθυμήσῃς, ὡς υἱὸς τοῦ Θεσέως, εἰμὴ ὅ,τι ἐστὶ εὐγενὲς καὶ γενναῖον.

Οἱ συμπόται ζωηρῶς εὐφρόνησαν καὶ συνέκρουσαν τὰ κύπελλά των. Ἐν τῇ συγκρούσει οἱ δύο ἀντήλαξαν τοσοῦτον ἐκφραστικὰ βλέμματα, ὥστε ἀμφοτέροι ἠννόησαν ὅτι ἡγάπωντο.

— Φυλλίς, εἶπεν ὁ Σιθὼν, νὰ μᾶς ψάλῃς ἐν ἄσματιον.

— Ἄσματιον!

— Ναί. Μυρτίλε, φέρε τὴν φόρμιγγα τῆς Φυλλίδος.

Ἡ Φυλλίς ἐδίστασεν, ἂν πρέπει ἢ ὅχι νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ πατρός της. Ὅτε ὅμως, στραφεῖσα πρὸς τὸν Δημοφῶντα, εἶδεν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος παρακαλοῦντα αὐτήν, ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησίν του καὶ ἐδέχθη τὴν φόρμιγγα παρὰ τοῦ νεανίσκου, ὅστις τὴν ἔφερεν.

— Ἐμπρὸς λοιπὸν! Θὰ ἴδωμεν πόσον θὰ μᾶς διασκεδάσῃς.

Ἡ νεῆνις ἐμειδίασε καὶ, κρούσασα τὰς χορδὰς τοῦ ὀργάνου, ἤρξατο ᾄδουσα.

Ἡ λιγυρὰ καὶ γλυκεῖα φωνὴ της κατέθελξε τὸν Δημοφῶντα.

Ἀφ' οὗ δὲ ἔψαλε τοὺς ἔρωτας τῆς Γαλατείας καὶ τοῦ Ἀκιδος καὶ τὸν ἀτυχῆ ἔρωτα τῆς Ἥχους καὶ τοῦ Ναρκίσσου, κατέθεσε τὴν φόρμιγγα καὶ πρὸς τὸν Δημοφῶντα στραφεῖσα, τῷ εἶπε:

— Ἡ σειρὰ σου.

— Ναί, ναί, ἐπεῖπον πάντες.

Ὁ Δημοφῶν δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ· ἔλαβεν λοιπὸν τὸ ὄργανον καὶ ὕμνησε τ' ἀριστεῖα τῶν ἐπισήμων ἡρώων τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου· ἄφ' οὗ δὲ ἔψαλε καὶ τινα ἄσματα ἔχοντα ὑποθέσεις ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἀργοναυτικῶν, ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ὑμνήσῃ καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ πατρός του. Μεταξὺ ἄλλων εἶπε καὶ πῶς ὁ Θεσεύς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰγέως, ὅτε συνετρώγον καὶ πῶς, φονεύσας τὸν Μινώταυρον, ἐλύτρωσε τοὺς